

75 JAAR VRIJHEID

Opening en programma

75 jaar vrijheid is een landelijke manifestatie waarin herdacht wordt hoe vanaf september 1944 de bevrijding van Nederland begon. De manifestatie is op zaterdag 31 augustus van start gegaan in Terneuzen in Zeeuws-Vlaanderen met de herdenking van de Slag om de Schelde. Deze strijd in het najaar van 1944 is van cruciaal belang geweest voor het verdere verloop van de oorlog en de nederlaag van nazi-Duitsland. Aanwezig bij de herdenking waren de Nederlandse en Belgische koninklijke families, premier Rutte, hoge vertegenwoordigers van de landen die in Nederland strijd leverden en als eregasten verschillende buitenlandse veteranen.

De manifestatie **75 JAAR VRIJHEID**, die doorloopt tot oktober 2020, kent tal van programmaonderdelen, waarvan er enkele al achter de rug zijn. Zo was op 12 september in het Zuid-Limburgse dorpje Mesch, waar de eerste Amerikaanse bevrijders de Nederlandse grens overstaken, een herdenking georganiseerd in het bijzijn van Old-Hickory-veteranen, oud-strijders van de Amerikaanse 30ste Infanteriedivisie. Drie dagen daarna werden op de Amerikaanse begraafplaats in Margraten de gevallen herdacht met het *Liberation Concert* waar de Tweede symfonie van Mahler ten gehore werd gebracht. En op 20 september vond bij de John Frostbrug in Arnhem de *Bridge to Liberation Experience* plaats, een avond met muziek, speciale effecten, film en dans over waargebeurde en persoonlijke verhalen tijdens Operatie Market Garden en de Slag om Arnhem.

In de laatste maanden van 2019 concentreert het programma van **75 JAAR VRIJHEID** zich voornamelijk op de provincies Limburg, Noord-Brabant en

Zeeland en de regio tussen Nijmegen en Arnhem. In 2020 volgt de rest van het land. Het programma bevat uiteenlopende kleinschalige en grootschalige evenementen en activiteiten waaronder herdenkingen, tijdelijke tentoonstellingen, defilés, excursies, historische wandeltochten, theatervoorstellingen, kunstmanifestaties, concerten, educatie

voor jongeren en lezingen, in veel gevallen voortkomend uit lokale initiatieven en georganiseerd door of in samenwerking met lokale historische verenigingen.

Voor een compleet overzicht zie:

www.4en5mei.nl/75-jaar-vrijheid

Een greep uit het programma

Uncle Abe's Spitfire in Veere.

Veere

Uncle Abe's Spitfire is een speciaal voor de Grote Kerk Veere gemaakte installatie. Een hommage aan de Nederlandse piloot Bram Pennings (24) die op 28 april 1941 tijdens zijn eerste vlucht voor de RAF bij een aanval op vliegveld Oost Souburg aangeschoten werd door een Duitse FLAK en neerstortte in de Westerschelde. Zijn lichaam en het toestel zijn nooit teruggevonden. Beeldend kunstenaars Anke Land en Pier Pennings, neef van oom Bram ofwel uncle Abe, plaatsten in het kerkgebouw een Spitfire-karkas op ware grootte, omringd door scherven en brokstukken. Een even vreemdende als krachtige opstelling, mede door de indringende *Symphony of Sorrowful Songs* van de Poolse componist Henryk Górecki die in het gebouw weerklinkt.

Uncle Abe's Spitfire, Grote Kerk, Oudestraat 26,

Veere. Open: tot 20 oktober 2019, di 10-16 uur en

za en zo 12-16 uur.

Ottersum

In de periode 15 t/m 26 oktober wordt op het overdekte buitenterrein van het voormalige kloostercomplex Maria Roepaen in Ottersum de muziektheaterproductie *Lèvesloop...en trug* opgevoerd. De voorstelling is gebaseerd op de massale evacuatie die in oktober 1944 op last van de Duitsers werden uitgevoerd in de Kop van Noord-Limburg. Terwijl de geallieerden naderden werden ongeveer 6000 bewoners van de Nederlandse dorpen aan de oostelijke oever van de Maas in drie dagen tijd over de Duitse grens gestuurd en vervolgens weer terug richting het nog bezette deel van Nederland. Een relatief onbekende geschiedenis waarvan nooit exact is achterhaald wat de Duitsers hiertoe dreef. Het theaterstuk is gebaseerd op het bewaard gebleven dagboek van Mimi Janssen dat zij bijhield tijdens deze omzwervingen.

Cultureel Podium Maria Roepaen, Kleefseweg 9,

Ottersum. 15 t/m 26 oktober (behalve 20 en 21)

De Waterschans in Bergen op Zoom.

Bergen op Zoom

De Waterschans, even buiten de historische binnenstad van Bergen op Zoom, is van 17 t/m 27 oktober het decor van de openluchtvoorstelling *Supersum*. Een initiatief van Stichting De Vierschaar die iedere jaar een groots opgezette voorstelling op markante locaties in de stad organiseert. Het verhaal dat in *Supersum* verteld wordt via meerdere personages speelt in het najaar van '44 tijdens de hevige gevechten op de Brabantse Wal, de landstrook tussen Noord-Brabant, Zeeland en Vlaanderen. De periode dat de stad en de bur-

gerbevolking meegezogen dreigen te worden in het oorlogsgeweld.

Aanvang: 19.30 uur. Kaarten te bestellen via

info@vierschaar.nl

Den Bosch

Den Bosch staat een week lang van 20-27 oktober in het teken van de bevrijding van de stad. Speciale aandacht is er voor de 53ste Infanteriedivisie uit Wales die daarbij een prominente rol speelde. Er zijn herdenkingsceremonies bij het Welsh Division Memorial en op het War Cemetery in Uden. Ook andere buurgemeenten worden bij de manifestaties betrokken. Op het programma staan onder meer een tocht met historische voertuigen, activiteiten gericht op scholieren, diverse concerten en een speciale herdenkingsdienst in de Sint-Janskathedraal.

Breda

In Breda staan de Poolse bevrijders centraal met een programma op zondag 27 en dinsdag 29 oktober, de dag van de bevrijding. Een belangrijk onderdeel is de officiële herdenking op de Poolse Erebegraafplaats aan de Ettensebaan bij de wijk Princenhage. Op deze grootste Poolse begraafplaats in ons land, die geopend werd in 1963, liggen ruim 160 militairen begraven. De meesten maakten deel uit van de 1ste Pantserdivisie onder leiding van generaal Stanisław Maczek, naar wie sinds 1964 een straat is vernoemd. Toen Maczek in 1994 op 102-jarige leeftijd in Polen overleed, werd hij overeenkomstig zijn wens bij zijn mannen begraven. Voor dit jaar staat ook de opening

In 2019 en 2020 staan we stil bij het feit dat Nederland 75 jaar geleden is bevrijd en dat we sindsdien in vrijheid leven. In het kader van dit lustrum hebben het Nationaal Comité 4 en 5 mei en het fonds de Stichting coördinatie 75 jaar Vrijheid opgericht (S75V). Binnen deze stichting wordt intensief samengewerkt met het Platform Herinnering Tweede Wereldoorlog (Platform WO2), waarin het NIOD Instituut voor Oorlogs-, Holocaust- en Genocidestudies, het Netwerk Oorlogsbronnen, de Stichting Musea en Herinneringscentra 40-45, de Oorlogsgravenstichting, de Stichting Liberation Route Europe en het Nationaal Comité 4 en 5 vertegenwoordigd zijn.

gepland van het Maczek Memorial bij het Pools militair ereveld. Het gebouw biedt plaats aan een informatie- en documentatiecentrum, een Chambre de Reflection, een auditorium en de permanente tentoonstelling van het Generaal Maczek Museum dat sinds 1997 gevestigd was in een van de Bredase kazernes.

In Ginneken, een zuidelijke wijk van Breda, kwam het een dag voor de bevrijding van de stad tot

zware gevechten en sneuvelde een aantal Poolse soldaten van het 9e Infanteriebataljon. Ze werden begraven op de kleine Rooms-katholieke Begraafplaats in de Vogelenzanglaan. Na de oorlog wilde men de graven overbrengen naar de Poolse Erebegraafplaats. De bevolking van Ginneken maakte hiertegen bezwaar en nog altijd vindt op dit kleine kerkhof ieder jaar op 29 oktober een herdenkingsplechtigheid plaats.

Uncle Beach Memorial met de Oranjemolen.

Vlissingen

Op de plaats waar de geallieerden op 1 november 1944 in Vlissingen aan wal kwamen is tegenwoordig een herdenkingsgebied ingericht. Deze locatie op Walcheren is met Normandië de enige waar de Atlantik Wall doorbroken werd. Naast het Uncle Beach Memorial, vernoemd naar de geallieerde codenaam van destijds, bevindt zich de Oranjemolen, die vanaf de landingsboten al van verre zichtbaar was. In de molen is een vernieuwde expositie te zien over de Vlissingse bezettingsjaren, de Slag om de Schelde en de ingrijpende consequenties hiervan voor de bevolking en de stad. Jaarlijks wordt op 3 november bij deze monumenten de bevrijding van Vlissingen herdacht.

Oranjemolen, Oranjedijk 9, Vlissingen.

Open: do t/m ma 13-17 uur.

Haelen

Het Monument van Verdraagzaamheid in het Limburgse Haelen is in 2001 opgericht ter nagedachtenis aan de meer dan 750 slachtoffers uit elf ver-

schillende landen die tijdens de oorlog in het Leuldalgebied om het leven kwamen. Hier vindt op 14 november 2019 een herdenking plaats. Een bijzondere locatie met een nog altijd gevoelige thematiek, want het was destijds het eerste monument waar zowel geallieerden als militairen uit Duitsland en Oostenrijk herdacht werden. De herdenking wordt georganiseerd door Stichting Herdenkingsmonument Militairen.

Monument van Verdraagzaamheid, Roggelseweg 58,

Haelen, 14 november 2019, 14-16 uur.

Monument van Verdraagzaamheid in Haelen.